

SEMPOZYUM

T

I TMMOB KİT komisyonu tarafından 23-24 Temmuz 1993 tarihlerinde Çankaya Belediyesi Müzayede Salonunda "KİT'ler ve Özelleştirme" konulu iki günlük bir sempozyum düzenlendi.

Sempozyumun ilk günündeki açılışta TMMOB Başkanı Afptürk, siyasi parti temsilcileri, TÜRK-İŞ, DISK ve HAK-İŞ konfederasyonları başkanları KİT'ler ve özelleştirmeye ilişkin görüşlerini dile getirdiler.

Öğleden sonraki oturumda sırayla Prof. Dr. Fikret Başkaya olayın ideolojik boyutunu anlattı. Özelleştirmeyi doğuran gerçek nedeninin kapitalizmin 1970'lerden itibaren içinde bulunduğu yapısal krizden kaynaklandığını ideolojik bir saldırıyla bir amacın gizlenmeye çalışıldığını ve özelleştirme kampanyasıyla ideolojik bir efsane yaratıldığını söyledi.

Özelleştirmede önemli olan unsurun nereye bakıldığından çok nerden bakıldığı olduğunu söyleyen Başkaya "Olaya TuSiAD'ın, İMP'nin penceresinden bakmakla, Zonguldak'tan, Şırnak'tan bakmak farklıdır" dedi.

KİT'lerin ne zaman, nasıl, kimler tarafından, kapitalizmin hangi aşamasında oluşturulduğunu, kurulduğu zaman hangi gerçeklerle savunulduğunun açıklanması gerektiğini belirterek 1980'ler kadar KİT'ler için kredi açan ve işletme kredisi sağlayan Dünya Bankası'nın bu tarihten sonraki vereceği kredilerin KİT'lerin özelleştirilmesi koşuluna bağladığını vurguladı.

KİT'lerin verimlilik açısından özel işletmelerden farkının olmadığını ve kamu açığı nedeninin de KİT açığı değil, sermayeden vergi alınmaması olduğunu sermayenin kan kaybını önlemek için özelleştirmeyi programına aldığını belirten Başkaya, küçük ve etkin devleti de "Devletin küçültme politikası ekonomik olarak küçültme anlamı ile birlikte sonuçta ortaya çıkacak yoksulluk ve gelir dağılımından doğacak

huzursuzluğun bastırılması için daha etkin bir askeri Örgütlenme" olarak tanımladı, "Kamuya ait olan şeyler mutlaka kötüdür, planlama kötüdür ve yok edilmelidir" anlayışının halka benimsetilmeye çalışıldığını ve Güney Kore'nin ihracatı artırma başarısının özelleştirmenin başarısı gibi savunulduğunu aslında bu başarının gerisinde KİT'lerin devlet müdahalesi ve planlamanın var olduğunu söyleyen Başkaya, bu konuda önemli olanın ideolojik mücadele olduğunu söyledi,

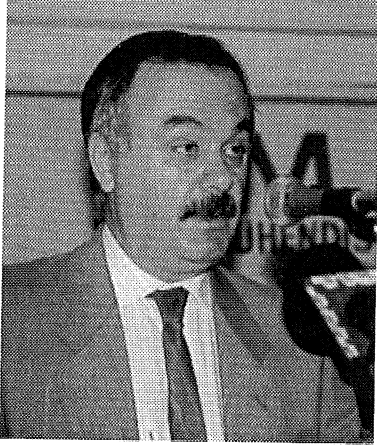
Sempozyumda KİT'ler ve özelleştirme sorunları konusunda konuşan Prof. Dr. Korkut Boratav özelleştirme söylemlerinin büyük ölçüde ideolojik olduğunu, ancak bunların bilimsel bir görünüm altında sunulduğunu belirtti. Tüm özelleştirmeci tezlerin gerisinde ciddiye alınabilecek iki iddia olduğunu bunların etkinlik ve verimlilik ile makro istikrarı sağlamak olduğunu söyledi.

Türkiye açısından ikisinin de çelişkili ve geçersiz olduğunu öne süren Boratav, bir işletmenin sırf kamu mülkiyeti olmasından dolayı verimsiz ve istikrarsız olmasının mümkün olmadığını genel olarak KİT'lerde bir miktar emek fazlası olduğunun kabul edilebileceği, yapılan araştırmaların KİT'lerin 1980'lerde olumsuz koşullara karşı çok iyi performans gösterdiğini, kullanılan kaynaklarla elde edilen katma değer arasında yapılan karşılaştırmaların bu durumu kanıtlandığını söyledi.

KİT'lerin açıkları nedeni ile mali krizin oluşmadığı, mali krizden dolayı KİT'lerin açık verdiği ve bunun nedeninin siyasi iktidarların son yıllarda sermaye sınıfından vergi almaktan vazgeçmelerine bağladı, Vergi alınmasındaki aksaklıkların yanısıra, farklı kaynaklardan toplanan, temettüler, faiz borsa kazançları, gayrimenkul alım satımından doğan gelirlerin vergilenmediği ve alınan vergilerin ise üçte birinin rantiyelere ve bankalara gittiğini diğer yandan vergi gelirlerinin ana kaynağının işçi

TMMOB
KİT
KOMİSYONUNCA
KİTLER VE
ÖZELLEŞTİRME
SEMPOZYUMU
YAPILDI

SEMPOZYUM

ve memur maaşları olduğunu belirtti.

^SQ'deni sonraki on yıllık dönemde KİT'lere yapılan reel yatırımlarını yüzde 46 gerilerken bugün yüzde 60 emek verimliliğinin yüzde 2 arttığını, bunun da mucize olarak değerlendirilmesi gerektiğini söyledi. 1981-1988 yılları için yaptıkları araştırmada özel sermaye yatırımlarının yüzde 7-5 artış gösterdiğini buna karşılık emek verimliliğinin yüzde 5,9 arttığını, kamu kesiminde ise yüzde 22'lik yatırım azalmasına karşılık yüzde 6,8'lik bir emek verimliliği artışının yaşandığını vurgulayan Boratcsv, bugün konsolidasyona dayalı bir vergi zammının zorunluluk haline geldiğini, sermayenin ise bu düzenlemeden kaçabilmek için özelleştirmeyi ve özelleştirme gelirinin bütçe açıklarının kapatılmasında kullanılmasını savunduğunu ifade etti.

Sempozyumun ilk gününün son konuşmacısı olan Prof. Dr. Yıldırım Ulumr Kamu Hukuku açısından özelleştirmenin yarattığı sonuçları dile getirdi, Uluer KİT'lerin devletin değil, kamunun yani halkın malı olduğunu ve özelleştirmenin varolan hukuki çerçeve içinde gerçekleştirilemeyeceği, hükümetin 70 yılda halkın vergileriyle oluşan bu istemleri satmaya yetkisinin olmadığını ileri sürdü. Yabancılar satışı yapılan USAS ve ÇİTOSAN'a ilişkin satış işleminin Yargı'da iptal edildiği bu anlamda sözkonusu iki

kuruluşunu geri alınması için Örgütlü bir biçimde baskı oluşturulması gerektiğini vurguladı.

Sempozyum ikinci gününde gazeteci yazar Mustafa Sönmez, Bölgesel Dengesizlikler açısından KİT'ler ve Özelleştirmenin sonuçlarını irdelleyen konuşmasında, Güneydoğuda yapılan yatırımların bölgesel kalkınma yatırımları olmadığını, daha çok batının gereksinmelerine, dönük ve planlama dışı, uzak niteliklerde olduğunu ve bu koşullarda bölgesel kalkınma programlarının şovdan ileriye geçmeyeceğini anlattı. Bu bölgedeki yatırımların niteliğine de dikkat

çekerek savaş için yapılan harcamalarını dışındaki yatırımların, elektrifikasyon ve sulama yatırımları olduğunu, elektriğin yüzde 90'ının bölge dışında kullanıldığını, tarımsal gelişmenin de bölgenin daha iyi pazar olmasının koşullarını hızlandırdığını söyledi. Özel sermayenin yaşanan kriz nedeniyle rantiyeciliği tercih ettiği ve KİT'lerin özel sermayenin gitmeyeceği bölgelere taşınmasını önerdi.

Özelleştirme ve toplumsal sonuçları Dr. Hayri Kozanoğlu tarafından irdelendi. Sempozyumun öğleden sonraki oturumunda Aslan, Başer Kafaoğlu, özelleştirmenin ekonomik sorunlarını anlattığı konuşmasında 1984'ten bu yana her şeyin ters yüz edildiğini, istikrarı savunmanın bile garipsendiği bir ekonomik durumun yaratıldığını ve KİT'lerin hazineye olan borçlarından dolayı 1984'teki faiz yükü yüzde 2,2 iken, 1991'de bu rakamın hazinenin kredileri kesmesi nedeniyle yüzde 13,9'a çıktığını belirtti. Özelleştirme uygulamalarının asıl kaynağının İAF ve Dünya Bankası gibi finans kurumları olduğunu belirten Kafaoğlu, Başbakan'ın ekonomik program tartışmaları sırasında "Özel sektör yatırım yapıyor" şeklindeki sözlerini hatırlatarak, yatırım yapmayan özel sektörün KİT'leri nasıl alacağını ve bunların ancak yabancı sermayeye satılabileceğini amaçlı da bu olduğunu söyledi.

Sempozyumun 4. oturumunda TAAACB KİT Komisyonu tarafından hazırlanan "KİT'ler ve Özelleştirme" konulu rapor komisyon üyesi Ayfer İğlime tarafından sunuldu.

1929'da dünyadaki ekonomik bunalımın yarattığı koşulların ve 1945'de 2. Dünya Savaşı'nın ardından Kapitalist Sistem, oluşan yapısal krizi devletleştirmeler ve kamunun ekonomiyi müdahaleleriyle atlatmayı denediği, ancak 1970'lerdeki petrol krizi ile iyice belirginleşen ekonomik küçülmeler nedeniyle kuramda ve uygulamada yeni çıkış yolları aranmasına gidildiği ifade edildi. Gelişmiş Ülkeler dahil çok

ÖZELLEŞTİRME

Teröre, Yolsurfuklara
Adamı Kayırmaya
Toplumsal Çürümeye
İşsizliğe
Doğal Kaynakların İsraf
Edilmesine
Hayat Pahalılığına
Katliamlara
Bölgesel Dengesizliklere
Gelir Dağılımının
Düzeltilmesine
İnsanın
İnsan Sayılmasına
Eğitimde Fırsat Eşitliğine
Laikliği Korumaya, Vergi
Gelirlerinin Artırılmasına
Düşünce Özgürlüğüne
Çalışanların
Örgütlenmesine
Çağdaşlaşmaya ve
Demokratikleşmeye

ÇARE Mİ?

T M M O B

TMMOB MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

SEMPOZYUM

sayıdaki ülkede büyüme hızının düşmesi, enflasyon ve işsizlik gibi sorunların birlikte yaşaması sonucunda oluşan kriz ve darboğazın çıkış yollarından birinin özelleştirme olduğu 1980'li yılların başlarında "Yeni Sağ" tarafından özelleştirmenin, ulusal ve uluslararası düzeyde sermaye birikimi sürecindeki tıkanmaları aşabilmek ve kapitalist toplumun kendini yeniden üretebilmesini sağlamak amacıyla bir araç olarak ideolojik yaklaşımlarla dile getirildiği belirtildi.

Özellikle ABD ve İngiltere'de güçlenen Yeni Liberal akım, zamanla dünyada etkili olmasına karşın, uygulamada başarı bulamadığı ve az gelişmiş ülkelere IMF ve Dünya Bankası aracılığıyla dikte ettirildiği ve ülkemizde ilkeleri ve uygulama biçimleri yabancı uzmanlarca belirlenen bu programların toplumun tüm kesimlerince tartışılmadan hükümetler tarafından uygulanmaya konulduğu ileri sürüldü.

İleri sürülen Tezler ise;

- Liberal Devlet, ekonomiye en az müdahale eden devlettir. Bugün kapitalist sistemin düzenlenmesinde temel araç ve anahtar, devlet müdahaleciliği ve kamu kesimidir. Sermaye devlet müdahalesine karşı olduğunu belirtirken bunu da arkalarına almaktadırlar.

Dünya Ekonomisinde çok uluslu şirketlerin ağırlığı örneğin, dünyanın en büyük 500 işletmesinin

finansmanına ulusal devletlerin sermaye katkısı İngiltere için % 15, Almanya için % 17, Fransa için % 24, Türkiye için % 33, İsveç için % 36, İtalya ve İspanya için :% 60'dır,

Bu anlamda, devletin ekonomiye karışması, özel kesime desteği ve sermaye birikimine katkısı oldukça önemli düzeydedir,

- KİT'ler karlı olmayan kuruluşlardır.

Bir işletmede asıl sorunun, karlılıktan çok verimlilik yarattığı katma değer olduğu ve özelleştirme ile verimlilik arasında ilişki kurulmasının yanıltıcı olacağı, diğer yandan bütün dünyada özelleştirmeye karlı ve verimli KİT'lerden başlanması gerçek amacın uluslararası yeni iş bölümüne uygun olarak kaynak dağıtımının sağlanması ve KİT'ler yoluyla özel sektöre kaynak aktarımından kaynakların özel sektöre devri aşamasına geldiği, bunun da kaynakların geliştirilmesi için yoğun bir ideolojik kampanyayla birlikte demokratik hakları azaltma, sedikasızlaştırma çabaları gerektirdiği vurgulandı,

- KİT'lerin özelleştirilmesiyle bütçeye getirdikleri yükler ortadan kalkacaktır.

Özelleştirme uygulamaları verimli olan KİT'lerden başlanıldığı bilinmektedir. Dolayısıyla zarar eden KİT'lerin bütçeye getirdiklerini azaltan karlı KİT'lerin satılmasıyla KİT'lerin bütçedeki yükleri azalmak yerine artacaktır,

- KİT'lerin özelleştirilmesi sermayenin tabana yayılmasına,

daha eşitlikçi bir düzenin oluşmasına neden olacaktır.

Bugün KİT'ler kamu mülkiyetindeki konumlarıyla zaten kolektif mülkiyeti yani sermayenin tabana yayılmasının en ileri biçimini ifade etmektedirler. Borsalar ise sermayenin tabana yayılmasından çok birikimlerin borsa aracılığıyla yoğunlaşmasına, büyük sermayenin hizmetine sunulması ve yeniden yapılanmasına hizmet etmektedir.

Sonuçta KİT'lerin satılmasındaki temel amacın, kamu açıklarının azaltılması ve kamu mülkiyetinin özel mülkiyete devredilmesi olduğu söylendi, KİT'lerin ve Türkiye KİT'lerinin ekonomiye etkileri varolan sorunları dünyadaki ve Türkiye'deki uygulamaları ve sonuçları ortaya konuldu.

Diğer yandan ülkemiz açısından özelleştirmenin araçtan çok amaç haline geldiği ve 1980'lerden itibaren ülkemizde bir sanayileşme politikasızlığı yaşandığı bunun da kalkınmadan vazgeçilmesi anlamına geleceği vurgulandı. Sanayileşmiş ülkelerin gelişmekte olan ülkelere üstünlüğü, üretim tekniklerinin farklılığında somutlanmaktadır, Teknolojinin yerli üretimine dayalı ile sanayileşme politikası izlenmesi zorunluluğu kamu kesiminin ağırlığının kaçınılmazlığını ortaya koymaktadır. Hiç bir önyargıya düşmeden kamu ve özel kesimlerin bu amaç doğrultusunda tüm güçlerini kullanması gerekliliği dile getirildi.

Sempozyum Değerlendirilmesi oturumunda İse; Proi Dr* Sinan Sönmez tarafından iki günlük tartışmaların sonucunda özelleştirmenin ideolojik olduğu, kamu-özel kesim verimliliğinin Genel Ekonominin verimliliğinden farklı olamayacağı, rasyonel bir vergi reformunun hazırlanması, sanayileşmeyi hızlandıran politikaların temeli olan planlı gelişmeden vazgeçilmesinin sözkonusu olamayacağı ve özelleştirme konusunun ilgili kesim ve halkın katılımı ile tartışılmadığı gibi ortak görüşlerin ortaya çıktığı dile getirildi.